

Fransa'da Adem-i Merkezileşme ve Bölgeselleşme Adımı Olarak Kalkınma Ajansları

Development Agencies as a Decentralization and Regionalization Step in France

Tekin AVANER

Assoc. Prof., Gendarmerie And Coast Guard Academy Ankara, Türkiye
Doç.Dr, Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisi, Ankara, Türkiye
Orcid: 0000-0003-4014-0131 tekinavaner@hotmail.com

Turgut ATASOY

Dr., Orcid: 0000-0002-0693-6665 turgutatasoy@gmail.com

Article Information/Makale Bilgisi

Cite as/Atıf: Avaner, T. and Atasoy, T. (2024). Development Agencies as a Decentralization and Regionalization Step in France. *Van Yüzüncü Yıl University the Journal of Social Sciences Institute*, 66, 113-132.

Avaner, T. ve Atasoy, T. (2024). Fransa'da Adem-i Merkezileşme ve Bölgeselleşme Adımı Olarak Kalkınma Ajansları. *Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 66, 113-132.

Article Types / Makale Türü: Research Article/Araştırma Makalesi

Received/Geliş Tarihi: July 30, 2024/30 Temmuz 2024

Accepted/Kabul Tarihi: November 9, 2024/9 Kasım 2024

Published/Yayın Tarihi: December 25, 2024/25 Aralık 2024

Pub Date Season/Yayın Sezonu: December/Aralık

Issue/Sayı: 66 **Pages/Sayfa:** 113-132

Plagiarism/İntihal: This article has been reviewed by at least two referees and scanned via a plagiarism software./ Bu makale, en az iki hakem tarafından incelendi ve intihal içermediği teyit edildi.

Published by/Yayıncı: Van Yüzüncü Yıl University of Social Sciences Institute/Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Ethical Statement/Etik Beyan: It is declared that scientific and ethical principles have been followed while carrying out and writing this study and that all the sources used have been properly cited/ Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyulduğu ve yararlanılan tüm çalışmaların kaynakçada belirtildiği beyan olunur (Avaner, Atasoy).

Telif Hakkı ve Lisans/Copyright & License: Yazarlar dergide yayımlanan çalışmalarının telif hakkına sahiptirler ve çalışmalarını CC BY-NC 4.0 lisansı altında yayımlanmaktadır/ Authors publishing with the journal retain the copyright to their work licensed under the CC BY-NC 4.0.

Öz

Fransa'daki bölge kalkınma ajanslarının temel amacı, bölge halkının kalkınmaya katılımını ve kalkınmadan yararlanmasını sağlamak, hizmetler vererek bölgenin girişimci potansiyelini geliştirmek, bölgedeki ekonomiyi canlandırmaktır. Ülkedeki ajansların gelişmesi, 1980'li yıllarda Avrupa Birliğine endeksli olarak uygulanan ademi merkezileşme ve bölgeselleşme reformlarından sonra başlamış, 2015 yılında NOTRe yasası kapsamında ajanslar önemli mesafeler katetmiştir. Halen, il ve komün yönetimlerine göre ön plana çıkan bölge yönetimleriyle birlikte görev yapan ve bütçe kullanma yetkisine sahip olan 20 bölgesel ajans bulunmaktadır. Bu çalışmanın amacı Fransa'daki kalkınma ajanslarının ademi merkezileşme ve bölgeselleşme yönünden incelenmesidir. Ajansların genellikle, cazibe oluşturma, kalkınma ve yenilik konu ve alanlarında bölge, il ve komün/komünler arası olmak üzere üç ana seviyede oluşturuldukları gözlenmektedir. Bölgesel ajanslar tamamen bölge yönetimlerinin elindedir ve bu nedenle ajanslar, daha az ortaklığa dayalı bir yönetim biçimi sunmaktadır. Bu kapsamda, bölgesel kalkınma ajanslarının misyonları bölgesel becerilerin evrimini takip ederek gelişmiştir. Bir bölgesel ekonomik kalkınma ajansının kendi ekosisteminde; lider/koordinasyon, genel sağlayıcı ve operasyonel araç olmak üzere üç ana rolü vardır. Çalışma Fransız kalkınma ajanslarının yapısal ve işleyiş özelliklerini bu bağlamda değerlendirmektedir.

Anahtar kelimeler: Fransa, Kalkınma Ajansı, Bölge, Yenilik, Cazibe Merkezi

Abstract

The main purpose of the regional development agencies in France is to enable the people of the region to participate in and benefit from development, to develop the entrepreneurial potential of the region by providing services, and to revive the economy in the region. The development of the agencies in the country started after the decentralization and regionalization reforms implemented in the country in the 1980s as indexed to the European Union, and in 2015, significant progress was made within the scope of the NOTRe law. Currently, there are 20 regional agencies that work together with the regional administrations that come into prominence comparing to the provincial and commune administrations and have the authority to use the budget. The aim of this study is to examine the development agencies in France in terms of decentralization and regionalization. It is observed that agencies are generally established in the fields of attractiveness, development and innovation and located in three main levels: regional, provincial and commune/intercommune. Regional agencies are wholly in the hands of regional administrations, and therefore agencies offer a less partnership-based form of governance. In this context, the missions of regional development agencies have developed by following the evolution of regional skills. In the own ecosystem of a regional economic development agency; It has three main roles: leader/coordinator, overall provider, and operational tool.

Keywords: France, Development Agency, Region, Innovation, Attractiveness

Giriş

Kalkınma Ajansları, sivil toplum kuruluşları, kamu kurumları ve özel sektör arasındaki iş birliğinin geliştirilmesi ve yerel kaynakların etkin kullanımını sağlamak amacıyla bölgedeki kamu ve sivil toplum aktörlerine mali ve teknik destek vermektedir. Teknik destek hizmetleri kapsamında eğitim verme, program ve proje hazırlanmasına katkı ve danışmanlık sağlama gibi alanlar yer almaktadır (Sivil Toplumla İlişkiler Genel Müdürlüğü, parag.1).

1970'ler ve 80'lerde endüstriyel yeniden yapılanma planları sırasındaki ilk ortaya çıkışlarından sonra, bölgesel kalkınma ajansları son yirmi yılda misyonlarında derin bir çeşitlilik yaşadılar. Birçok devlette başlatılan bölgeselleşme ve yetki devri süreci desteklemek, yerel ekonomik kalkınma stratejilerinin önemli ölçüde yenilenmesi, büyük yeniden dönüştürme projelerinden kademeli çıkış gibi gelişmeler bu süreçte etkilidir. (Yorku.ca, parag.1).

Türkiye'de daha 1948'lerde Nusret Kemal Köymen'in incelemesine konu olan ve bölge, adem-i merkezîyetçilik ile kalkınma başlıklarında model olan 1933 tarihli Tennessee Vadisi Otoritesi (ABD, Tennessee Valley Authority, TVA), bölgesel kalkınma ajanslarının ilk örneğini oluşturmaktadır (Avaner, 2020: 310). Ancak ajanslar, gelişmelerini Avrupa'da tamamladığı gibi diğer ülkelere transferleri de AB üzerinden olmuştur. Ajansların Avrupa'da ilk örnekleri, savaş sonrası yıkımın üstesinden gelmek için merkezi planlama ile sürdürülen kalkınma çabalarının endüstrinin belli şehirlerde toplanması ve zamanla bu dengesizliğin sürdürülemez bir noktaya varmasından sonra ortaya çıkmıştır (Eryılmaz ve Tuncer, 2013, s. 167).

Bu bağlamda gerek Fransa'da gerekse diğer Avrupa ülkelerinde oluşturulan bölgesel kalkınma ajansları da benzer gerekçelerle kurulmuştur. Özellikle bölgesel kalkınmaya yönelik olarak Avrupa ülkelerinin çoğunda örneğine rastlanılan ajansların (BKA) geçmişi 1950'lere kadar gitmekte olup ilk örnekleri ise Belçika ve İrlanda'da görülmüştür. Ancak bu doğrultudaki gelişmeler, merkezîyetçi yönetim yapısına sahip Fransa'da bölge ölçeğinde uygulamaya geçirilen ekonomik planlar ile başarılı sonuçlar alınması üzerine ivme kazanmıştır (Eryılmaz ve Tuncer, 2013, s. 168).

Bütün AB ülkelerinde mevcut olan BKA'ların, bir takım ortak özelliklerine rağmen, yasal statülerinde bazı farklılıklar söz konusudur. Bu bağlamda, BKA'ları, ülkelere göre, kamu limited şirketleri (İtalya, İrlanda, Portekiz, Hollanda), özel hukuka tabi kamu kuruluşu (İspanya), yarı özerk kamu şirketleri (Almanya), bakanlık dışı kamu kurumu (İngiltere), belediye girişimi (Yunanistan), limited şirket (İsveç) şeklinde kategorilere ayırmak mümkündür. Fransız BKA'ları ise karma ekonomi şirketleri olarak tasnif edilmektedir (Gündüz, 2010, s. 71).

Her ülke, BKA'lara ilişkin farklı tecrübeler yaşamıştır. Bazı ülkelerde (Örnek: İrlanda) kalkınma ajansı devlet tarafından oluşturulurken, bazı ülkelerde (Örnek: İngiltere) ise özel yasa ile gerçekleştirilmiştir. İtalya ve Portekiz gibi ülkelerde sivil toplum ve yerel ortaklıklar sonunda BKA'lar çalışmaya başlamışken; Almanya ve İspanya gibi ülkelerde ajanslar bölgeler tarafından oluşturulmuştur. Fransa'da da ajanslar, bölgeler tarafından kurulmuştur (Özen ve Özmen, 2010, s. 232).

Özellikle Fransa'da, sanayi devrimi ile başlayan bölgeler arası farklılıkların daha sonraki dönemlerde sosyal ve politik sorunlara yol açtığı görülmesi üzerine farklılığın azaltılması için Provence, Aşağı Lanquedoc, Korsika ve Gaskonya gibi bölgelerde bölgesel kalkınma politikaları uygulanmıştır. Bu politikalarda uzun vadeli amaçlar hem ulusal hem de AB perspektifi açısından ele alınarak belirlenmiş ve buna uygun programlar seçilmiştir (Gündüz, 2010: 72).

Diğer yandan, Fransa'daki kalkınma ajanslarının teşkil edildikleri yönetim seviyesine ve alanlara bakıldığında, bölgeselleşme kapsamında gelişen ajansların, bölge, il ve komün/komünler arası olmak üzere üç ana seviyede oluşturuldukları; cazibe, kalkınma ve yenilik alanlarında görev yapacak şekilde kuruldukları görülmektedir. Ajansların oluşumları, lağvedilmeleri veya kendi içlerinde birleştirilmeleri dinamik bir şekilde sık sık yapılmaktadır. Bununla birlikte, bölge yönetimlerinin şemsiyesi altındaki bölge kalkınma ajanslarının illerde veya komünlerde kurulan ajanslara göre ön plana çıktığı gözlenmektedir. Ülkedeki kalkınma ajansları, bölge dışından da yatırımcı çekme amacının yanında iş yeri danışmanlık hizmetleri, işletmelere fon temini ve arazi geliştirilmesi gibi alanlarda da önemli roller üstlenmiş durumdadır (Ünal ve Erol, 2024, s. 288).

1. Kısa Tarihçe

Pek çok üniter Avrupa ülkesinde bölgesel kalkınma ajansları AB'nin bölgesel politikalarının bir sonucu olarak oluşmuştur. Fransa'da kalkınma ajanslarını incelemeye başlamadan önce, bu kurumlarla yakın ilişkisi olan bölgeselleşme konusuna göz atmakta yarar vardır. Bölgeselleşmeye ilişkin olarak Fransa'daki gelişmeler kapsamında, bazı önemli dönüm noktaları bulunduğu görülmektedir. Öncelikle, 1950'lerde Fransa'da genel bir yükselişle birlikte bölgesel taleplerin seslendirilişine, merkezin çeşitli

bölgelere veya illere yönelik politikasına karşı kızgınlığın dillendirilmesine tanıklık edilmiştir. Bundan sonra gelişmelerde iki önemli tarih vardır. 1962, Fransa'nın dekolonizasyon deneyimi için önemli bir yılı temsil ediyordu zira Cezayir'deki olaylar, Occitania ve Brittany'deki özerklik hareketlerini hızlandırmıştır. 1968, bir dizi küçük etnik hareketi ortaya çıkaran bir katalizör olmuştur. 1970'ler, Fransız altıgen yapısındaki değişikliklerin etkilendiği idari reform yılları olmuştur. Aslında ademi merkeziyetçilik tarihi bu döneme kadar pek çok başarıya sahip değildir (Virmani, 1987, s. 676).

Tekrar 1950'li yıllara dönersek, aslında, II. Dünya savaşı sonrası, uzun bir idari bölgecilik dönemini başlatan Fransa Cumhuriyeti Geçici Hükümeti çeşitli illeri kapsayan alanlar üzerinde cumhuriyetçi otoriteyi yeniden tesis etmekten sorumlu olan Cumhuriyet Komiserlerini oluşturmuştur (Brennetot, 2017, s. 4). Ayrıca, 1955-1956 yıllarında çıkarılan birkaç kararname ile ekonomik kalkınmaya yönelik bölgesel eylem bölgeleri olan 21 'program bölgesi' oluşturulmuştur. Bununla birlikte, illerin gruplandırılmasıyla oluşturulan bu yeni yapılar ne yeni bir idari unsur ne de yeni bir yerel makamı kapsamamakta, sadece gruplandırmayı ihtiva etmektedir (Collectivités Locales, parag. 17).

De Gaulle'ün iktidara dönüşünden sonra, yenilenme sürecinin unsurlarından biri olarak tasarlanan bölgeselleşme, işte bu temeller üzerinde başlatılmıştır (Collectivités Locales, parag. 17). Bu aşamada Fransa, başka ekonomik cazibe merkezleri yaratmak ve kalkınmayı sürdürmek için 1964'te Bölgesel Ekonomik Kalkınma Komisyonu (CODER) tesis etmiştir (Eryılmaz ve Tuncer, 2013: 168). Dolayısıyla, 1950-1972 döneminde Fransa'da öncelikle yönetsel bir süreç olarak başlayan ve tanımlanan bölgeselleşme, giderek gelişmiştir. Merkezi düzeyde planlama birimlerinin kurulması (Délégation interministérielle à l'aménagement du territoire et à l'attractivité régionale/DATAR) ve bölge valilik sisteminin tesisi yönetsel bölgeselleşmenin ilk adımlarıdır (Çiner, 2010, s. 69).

O dönemde, DATAR ekonomik kalkınmadaki rollerini, Fransa'nın 26 bölgesinde yerine getirmiştir. Bu bölgelerden bir tanesi Alsace Bölgesi'dir. Bu bölgede, bölgelerarasındaki eşitsizliğin giderilmesi ve bölgenin kalkınması için Alsace Kalkınma Ajansı kurulmuştur. Fransa Alsace Bölgesi Kalkınma Ajansı (ADA) II. Dünya Savaşı'ndan sonra 1950 yılında kurulmuş olan Fransa'nın ve Avrupa'nın ilk kalkınma ajansıdır (Apalı, 2009: 29). Dolayısıyla kalkınma ajanslarını daha 1950'lerde prototip bir biçimde buluyoruz (Durand-Raucher, Luret-Cavada, Schweitzer ve Thomazo-Massignac, 2020, s. 67). Önceleri bir bölge ajansı olarak teşkil edilen Alsace, günümüzde daha büyük bir unsur olan Grand E-Nov+ bölgesinin bir parçası olarak bu bölgede bulunmaktadır.

Diğer yandan, Fransa'daki bölgeselleşmenin gelişmesinde, yerelleşme reformlarının yönlendiricisi durumundaki AB'nin de çok önemli rolü vardır. Bölgelere ilişkin olarak 1975 yılında Avrupa bölgesel fonlarının tesisi (Martins ve Mawson, 1980: 145) önemli bir adımdır. Bu adımla birlikte AB ülkelerindeki bölgeselleşme faaliyetlerinin canlandığı görülmektedir. Bu bağlamda, 2002-2012 yılları arasında uygulanan 2. dönem yerelleşme reformlarında, Fransız bölgeselleşmesi Avrupa bütünleşme sürecinden etkilenmiş, AB'de daha fazla manevra alanı bulmuştur (Arıkan, 2003: 44). Fransa'da 2013-2017 yılları arasında uygulanan 3. dönem yerelleşme reformlarının yükselen kurumu bölgeler, Devlet ile komünler arası kurumlar ağı arasındaki teritoryal örgütlenmenin ana merkezi haline gelmiştir. Bölgelere Avrupa boyutu vermek, onlara daha fazla nüfuz alanı sağlamak için ilk kez bölge sayısında azaltmaya gidilmiştir (Loi du 7 août 2015-NOTRÉ, Md. 1).

AB İstatistik Ofisi (Eurostat) ile üye devletler arasında bir süre bir dizi Centilmenlik Anlaşması ile yürütülen ve 1988'den beri AB'nin yasalarında kullanılmakta olan NUTS sisteminde bölge, arazinin bir parçası olarak ulus-devlet düzeyinde yönetsel sınırları gösteren bir parçadır. Nüfus ve arazi büyüklüğünün sağlanması halinde bölge, bu haliyle ülkede yerel yönetsel güce ve bütçeye sahiptir. Bu bağlamda, NUTS sistemine göre, 1 Ocak 2008 yılında Fransa'daki bölge sayıları NUTS 1 (düzey 1) 9; NUTS 2 (düzey 2) 26 ve NUTS 1 (düzey 3) 100 şeklindedir (Akgül ve Efe, 2010, ss. 422-423).

NUTS, üç düzeyli bir hiyerarşik sınıflandırmadır. Bölgesel düzeyde, AB ülkeleri genellikle iki ana idari bölünmeye sahiptir (Almanya'da 'Länder' ve 'Kreise', Fransa'da 'régions' ve 'départements'... gibi). Bu ülkelerde üçüncü NUTS düzeyi, ya önemsiz bir idari bölünmeye karşılık gelmekte veya idari bir karşılığı bulunmamaktadır. Örneğin, Fransa'da NUTS-1 düzeyinin, İtalya, Polonya, Romanya ve İspanya'da NUTS-2 düzeyinin, Belçika'da NUTS-3 düzeyinin idari bir karşılığı yoktur (Paköz ve Yüzer, 2010: 716). Fransa'da, NUTS'a göre oluşturulan bölgelere, illere ya da komünlere karşılık gelen yerlerde kalkınma ajanslarının tesisinin öngörüleceği düşünülmelidir.

Bu çalışmanın konusu olan Fransa'daki bölgesel kalkınma ajanslarına geçmeden önce, yine kalkınma ajansı kapsamındaki diğer ajanslara kısaca göz atmakta yarar bulunmaktadır. Bu kapsamda önce, Fransa'nın ilgi alanındaki yabancı ülkelerin kalkınmasına yönelik olarak kurulan Fransız Kalkınma Ajansı (AFD) ele alınabilir. AFD'nin internet sitesinde, bu ajansın köklerinin De Gaulle dönemine kadar gittiği belirtilmektedir. 1941'de, ikinci Dünya Savaşı sırasında General de Gaulle, Londra'da 'Caisse Centrale de la France libre (CCFL)' adlı finans kurumunu kurmuştur. Bu kurum hem bir kamu hazinesi hem bir merkez bankası hem de birleşmiş bölgeler için bir kalkınma bankasıdır. Projelerin finansmanı karşılamadaki yetersizliği bulursa da etki alanı çok hızlı bir şekilde Denizaşırı Fransa'da ve Afrika'da genişlemiştir. 1998'de Fransız Kalkınma Ajansı (AFD)

haline gelen CCFL, yıllar içinde yeni uluslararası kalkınma sorunlarına uyum sağlamak için misyonlarını, ortaklarını ve faaliyet alanlarını değiştirmiştir. AFD Group, şu anda 150 ülkedeki nüfusun günlük yaşamını somut olarak iyileştiren 4.200'den fazla projeyi desteklemektedir (Agence française de développement-AFD, parag. 1-2). Bu ajans, Afrika, Asya, Orta Doğu, Latin Amerika, Karayipler ve Fransa'nın denizaşırı bölgelerinde faaliyet göstermekte ve nüfusun yaşam koşullarını iyileştiren, ekonomik büyümeyi destekleyen ve gezegeni koruyan projeleri finanse etmekte ve desteklemektedir (Fund-it, parag.1).

Diğer yandan, ajans tesis etme faaliyetleri kapsamında Fransa, 2005 yılında, beş yıl içinde bir milyon yeni şirket yaratmak amacıyla yeni bir organizasyon kurmuştur. Fransız Ulusal İnovasyon Ajansı (ANVAR), KOBİ Geliştirme Bankası (BDPME) ve KOBİ Ajansının işbirliği ile kurulan "KOBİ'ler ve İnovasyon Organizasyonu" OSEO, girişimcilerin inovasyon konusunda ulusal ve bölgesel destek hizmetlerine erişimlerini kolaylaştırmayı amaçlamıştır. İnovasyonu desteklemek amacıyla kullandığı yıllık finansman tutarı yaklaşık 300 milyon euro olan ANVAR, 1981-2003 yılları arasında 38.000'den fazla firma ve araştırma laboratuvarının yaklaşık 85.000 projesine 5,38 milyar euro destek sağlamıştır (Uçkun ve Yüksel, 2010, s. 687).

Şimdi de Fransa'daki bölgeselleşme ile yakından ilişkili olan ve bu bölümün asıl konusunu teşkil eden bölgesel kalkınma ajanslarına göz atalım. Fransa'da bölgeselleşmeyle paralel bir şekilde gelişen bu ajanslar, aslında, 1980'li yıllardan sonra ortaya çıkmaya başlamıştır. Zira, 1980'lerin ademi merkezîyetçilik yasaları, onlara, ekonomik kalkınma eyleminin kurumsal manzarasında var olmalarını sağlayan önemli bir destek sağlamıştır.

İlk kanun 1995 yılında çıkarıldıysa da asıl kanun 1999 yılında yayınlanmıştır. 1 Temmuz 1991 tarihli kanuna paralel olarak oluşturulan 25 Haziran 1999 tarihli ve 99-533 sayılı, 'Bölgenin kurulması ve sürekli geliştirilmesine' ilişkin kanununa göre, yerel makamların inisiyatifıyla oluşturulan ekonomik kalkınma ajansları ile dernekler ve istihdam alanı komiteleri, yerel makamlara ekonomik kalkınma stratejilerini geliştirme ve uygulama konusunda yardımcı olabilmesi amacıyla tesis edilmeleri öngörülmüştür (Loi du 25 juin 1999, Md. 49).

Fransız bölgesel kalkınma ajansları aslında 2015 yılında çıkarılan NOTRe yasası (aşağıda ele alınmaktadır) ile gözden geçirilmiştir. Durand-Raucher'e göre, bu yasa kapsamında bölgelerin ekonomik kalkınma yetkinliğinin teyidi ile ajansların rolleri önemli ölçüde artmıştır. Böylece bir zamanlar arka plana itilen bu yapılar bugün, ekonomik ve endüstriyel konularda bölgelerin temellerinin demirleri haline gelmiştir. Bugün bildiğimiz bölgesel ajanslar, aslında bir bölgedeki şirketlerin ihracatını uluslararası araştırma ve destek yapan yatırım ajanslarının ve inovasyon ajanslarının mirasçılarıdır. Uygulamada bu ajanslar, çok sayıda yapının yakın zamanda birleşmesinin ürünüdür (Durand-Raucher vd., 2020, s. 67).

Diğer yandan, illerin genel yetki şartının NOTRé yasası tarafından kaldırılması, ekonomik kalkınma yapılarının finansmanının (esasen şirketleri destekleyen) illerden bölgelere ve Komünler Arası İşbirliği İçin Kamu Kuruluşlarına (Établissement Public de Coopération Intercommunale /EPCI) aktarılmasına yol açmıştır. Reform kapsamında, bazı bölgelerde, il ajanslarının bölgesel ekonomik kalkınma ajansına (Auvergne-Rhône-Alpes, Centre-Val de Loire, Pays de la Loire) entegrasyonuyla sonuçlanmıştır. Diğerlerinde, cazibe ajanslarının ortak finansmanı, Ariège, Gironde, Marne, Var, Vaucluse veya Nice, Aix-Marseille, Burgundy metropollerinde olduğu gibi iller ve EPCI'ler tarafından ortaklaşa sağlanmaya başlamıştır. Aynı zamanda, birkaç bölgesel ajans tek bir bölge ajansında (Nouvelle-Aquitaine, Grand Est, Occitanie) birleştirilebilmiştir. Normandiya bölgesinde ise Brittany gibi tek bir ajans var iken parçalanarak biri ekonomik kalkınma, diğeri cazibe alanında iki ajansa ayrılmıştır (Cour des comptes, 2023, s. 217).

2. Fransa'da Kalkınma Ajansları ile İlişkili Kurumlar

Bölgesel kalkınma ajansları ile ilişkili kurumlara gelince; bu alanda merkezi düzeyde faaliyet gösteren kurumlardan biri Fransa Bölgesel Uyum Bakanlığıdır. Bakanlık; iskân, kentsel planlama, kentsel dönüşüm ve kırsal kalkınma alanlarındaki kamu politikalarından sorumludur. Merkezi düzeyde faaliyet gösteren bir diğer kurum, Fransa Bölgesel Eşitlik Genel Komisyonu'dur. 2014 yılında kurulan Fransa Bölgesel Eşitlik Genel Komisyonu; Mekânsal Planlama Delegasyonu, Kentlerarası Komite Genel Sekreterliği ve Ulusal Sosyal Uyum ve Eşitlik Ajansının yeniden yapılandırılması sonucu oluşturulmuştur. Komisyon Başbakanlığa bağlı olarak bakanlıklar arası bir yaklaşımla çalışmalarını sürdürmektedir (T.C. Kalkınma Bakanlığı, 2018, s. 22).

Ajanslarla ilişkili diğer bir kurum, CNER (Conseil national des économies régionales)'dir. Buldukları bölgelerin kalkınmasına katkı vermekte olan ve ülkede faaliyet gösteren Fransız kalkınma ajansları, 1952 yılında kurulan ve kısa adı CNER olan 'Yatırım ve İktisadi Kalkınma Ajansları Federasyonu'na üyedir. CNER, cazibe, kalkınma ve yenilik ajansları federasyonudur. CNER'in; ajansların temsili ve tanıtımı, ajanslara ait etkinlikler, incelemeler ve yayınlar, ekonomik geliştiricilerin eğitimi, bölgeler ve onların ajansları ile danışmanlık uzmanlığı gibi 5 ana konuda görevleri bulunmaktadır (De Riches Retrouvailles, 2022, s. 5).

CNER, ekonomik kalkınma alanındaki iyi uygulama örneklerini yaymak amacıyla toplantılar ve seminerler düzenlemektedir. Ayrıca, ihtiyaç duyulan konularda yerel yöneticiler, ticaret odaları ve yatırım ajansları gibi paydaşlara yönelik eğitimler vermektedir. Kurum idari açıdan incelendiğinde, başkan, yönetim kurulu ve genel kuruldan oluştuğu görülmektedir. Yönetim kurulu (12 üyesi vardır), genel kurul üyeleri arasından seçilerek oluşturulmaktadır. Genel kurul ise kamu kurumları, özel sektör ve kalkınma ajansları yöneticileri ve temsilcilerinden oluşmaktadır (T.C. Kalkınma Bakanlığı, 2018: 22).

CNER, ajanslara ilişkin her yıl belli konuları tartışır, sonuca bağlar. Görüşülen bu konular çerçevesinde alınan kararlar gereğince, CNER'in 2012-2016 yılları arasındaki faaliyetleri belirlenmiştir. Buna göre, bölgesel reformu öngörmek ve desteklemek, reform yaklaşımına göre değişen bir ağ, bölgesel kalkınma ajansları ile bölgesel inovasyon ajansları arasındaki birleşmeler, il kalkınma ajansları ve il turizm komiteleri arasındaki birleşmeler, ajanslar ve EPCI arasındaki anlaşmalar ve araştırmalar yoluyla CNER tarafından belirlenen ve analiz edilen gelişmeler gibi konuları sıralamak mümkündür (De Riches Retrouvailles, 2022, s. 34).

CNER'in faaliyetleri kapsamında, 2016-2020 yılları arasındaki dönem için bazı görüşler benimsenmiştir. Bu kapsamda, akıllı bölgelerin ortaya çıkışı, bölgelerin cazibesi ve rekabet gücü, yeni şirketler, turistik ve/veya teknik ajanslarla birleşmeler, cazip olmada uzmanlaşma, cazibe ajanslarının incelenmesi, 4 dinamikle bağlantılı olarak her düzeyde cazibe ajanslarının ortaya çıkışı, ekonomik kalkınma ajanslarının cazibe etrafında yeniden konumlandırılması gibi konular ön plana çıkmıştır (De Riches Retrouvailles, 2022: 34). Nitekim bu görüşler çerçevesinde NOTRe¹ projesi uygulamaya konulmuş ve bölge yönetimleri ile metropoller ajanslarla ilgili kurumların başına yerleşmiştir.

3. Fransız Kalkınma Ajanslarının Günümüzdeki Görünümü

Fransa yenilik ve kalkınma konularında önemli gelişmeler kaydetmiş bir ülkedir. Fransa'da bölgesel kalkınma ajanslarının temel amacı; bölge halkının kalkınmaya katılımını ve kalkınmadan yararlanmasını sağlamak, hizmetler vererek bölgenin girişimci potansiyelini geliştirmek, bölgedeki ekonomiyi canlandırmaktır. Yapılan tanıtım ve teşvikler de dış yatırımcıların bölgeye gelmesi için kullanılan yöntemlerdendir. Ajansların, kırsal kesim kalkınması için bakanlıklar arası fonu ve ülke kalkınma için müdahale fonu gibi iki önemli uygulama aracı bulunmaktadır. Bu fonların bölgesel kalkınmaya ivme kazandırdığı görülmektedir. Bölge Konseyi ve Ekonomik Komite kendi planını kendisi yapmaktadır. Her plan özertir ve sadece uygulama için devletle sözleşme imzalanmaktadır. Fransa'da bölgelerin öncelikli gördükleri program ve projeler bölgelerce teklif edilmekte, devlet, sözleşmeyle gerçekleşmeyi güvence altına almaktadır. Bölgesel kanuni düzenlemelerden sonra, sağlık, haberleşme, şehirleşme ve eğitim konularında yoğun çabalar sarf edilmiş, sektörler arasında uyumlu faaliyetlere aynı anda başlanmış ve çeşitli yardım programları uygulanmıştır (Uçkun ve Yüksel, 2010, s. 700).

Bölgeselleşme kapsamında gelişen Fransa'daki kalkınma ajanslarına bakıldığında, ajansların, cazibe, kalkınma ve yenilik alanlarında bölge, il ve komün/komünler arası olmak üzere üç ana seviyede oluşturuldukları görülmektedir. Ajansların oluşumları veya lağvedilerek birleştirilmeleri dinamik bir şekilde sık sık olmaktadır. Örneğin, Ocak 2020'de cazibe, kalkınma ve yenilik alanlarındaki ajans sayısı toplam 102 iken (Gollain, 2020) ² bu sayı, 2022'de 103 olmuştur (Şekil 1) (De Riches Retrouvailles, 2022, s. 4).

Şimdi, 30.12.2022 tarihi itibarıyla Fransa'daki ajansları bir harita üzerinde inceleyelim. Bölge, il ve komün/komünler arası olmak üzere üç ana seviyede oluşturulan bu ajansların ülke çapında yaygın bir şekilde tesis edildikleri gözlenmektedir. Ajanslara ilişkin güncel bilgiler Şekil 1'de verilmiştir.

¹ NOTRe yasasına ilişkin "vie publique" sitesinde yer alan bilgilere göre, yasanın en önemli özelliği bölgelere yeni yetkiler verilmesi ve bölge yönetiminin bölgenin sürdürülebilir kalkınmasından sorumlu tutulmasıdır. Yasanın diğer bir önemi de komünler arası kurumları güçlendirmeyi amaçlamasıdır. Bkz. Loi n° 2015-991 du 7 août 2015 portant Nouvelle Organisation Territoriale de la République (NOTRé), <https://www.vie-publique.fr/Loi/20721-Loi-notre-Loi-du-7-aout-2015-nouvelle-organisation-territoriale-de-la>, (Erişim: 4.6.2023).

² Bu 102 ajansın 21'i bölgesel ve denizaşırı ajans, 25'i il ve il üstü ajans; 15'i metropol ajansı ve 41'i ise komünler arası ajanstır.

Şekil 1. Cazibe, Kalkınma ve Yenilik Ajansları (30 Aralık 2022) (Kaynak: CNER, Rapport d'activité 2022)

Şekil 1 incelendiğinde, 5'i denizaşırı olmak üzere 20 bölgesel ajans, 28 il ajansı, 1'i denizaşırı olmak üzere 44 yerel ajans, 11 metropol ajansı; toplam 103 cazibe, kalkınma ve yenilik ajansı bulunmaktadır (De Riches Retrouvailles, 2022: 4). Bunlara ilave

olarak Şekil 1’de ayrıca ‘Bölgesel Ajansın Teritoryal Unsurları’ vardır. Bu unsurlar, her bölgede sayıları çokça olan ve bölgelere bağlı olarak görev yapan daha küçük birimler olduğu anlaşılmaktadır. Örneğin, 1 Nisan 2010’dan bu yana, 21 Temmuz 2009 tarihli kanunla oluşturulan bölgesel sağlık kurumları, hedeflenen toplam harcama araçlarının dağıtımını sağlamak amacıyla “Özerklik için Ulusal Dayanışma Fonu (CNSA)” eyleminin bölgesel unsuru rolünü oynamaktadır (La lettre d’information de la Caisse nationale de solidarité pour l’autonomie, 2010: 2).

Şimdi, müteakip bölümlerde, bu ajanslardan sadece bölge kalkınma ajansları detaylı olarak incelenecektir. Şekil 1’deki harita incelendiğinde öncelikle gerek CNER’e bağlı olan gerekse bağlı olmayan ve sayıları 20 olan bölgesel ajans dikkat çekmektedir. Bu ajanslara ilişkin bazı bilgiler Tablo 1’de yer almaktadır.

Tablo 1. Fransa’da Bölge Kalkınma Ajanslarına İlişkin Bilgiler (30 Aralık 2022) (Tablo yazarlar tarafından oluşturulmuştur)

Şimdi, müteakip bölümlerde, bu ajanslardan sadece bölge kalkınma ajansları detaylı olarak incelenecektir. Şekil 1’deki harita incelendiğinde öncelikle gerek CNER’e bağlı olan gerekse bağlı olmayan ve sayıları 20 olan bölgesel ajans dikkat çekmektedir. Bu ajanslara ilişkin bazı bilgiler Tablo 1’de yer almaktadır.

Tablo 1. Fransa’da Bölge Kalkınma Ajanslarına İlişkin Bilgiler (30 Aralık 2022) (Tablo yazarlar tarafından oluşturulmuştur)

S.No	Bölge Ajansı	Faaliyet Alanı	Merkezi ve Kuruluş tarihi	Şube sayısı (Ş) Çalışan sayısı (Ç)
1.	Occitanie Ajansı Agence de développement économique en Occitanie-AD’OCC	Ekonomik kalkınma	Toulouse 2018	Ş: 13 Ç: 180’den fazla
2.	Bourgogne-Franche-Comté Ajansı Agence Économique Régionale Bourgogne-Franche-Comté (AER BFC)	Ekonomik kalkınma	Besancon 2017	Ş: 9 Ç: 45
3.	Normandiya Kalkınma Ajansı Agence de développement économique/Normandie (AD NORMANDIE)	Ekonomik kalkınma	Colombelles 2016	Ş: 2 Ç: 50
4.	Normandiya Cazibe Ajansı Normandie Attractivité	Cazibe	Caen 2017	Ş: 3 Ç: 15
5.	Auvergne-Rhône-Alpes Bölgesel Ekonomik Ajansı Auvergne-Rhône-Alpes Entreprises	Ekonomik kalkınma	Lyon 2017	Ş: 11 Ç: 150
6.	Bretagne Kalkınma ve Yenilik Ajansı Bretagne Développement Innovation (BDI)	Kalkınma ve Yenilik	Cesson-Sévigné, 2011	Ş: Bulunamadı Ç: Bulunamadı
7.	Paris Bölgesi Cazibe Ajansı Choose Paris Region	Cazibe	Paris 2014	Ş: 4 Ç: 80
8.	Centre-Val de Loire Bölge Ekonomik Kalkınma Ajansı DEV’UP Centre-Val de Loire	Ekonomik Kalkınma	Orléans 2017	Ş: 6 Ç: Bulunamadı
9.	Grand Est Bölge Ajansı Grand E-Nov+	Kalkınma, Yenilik Cazibe	Mulhouse 2020	Ş: 8 Ç: 85

10.	Hauts-de-France İnovasyon Geliştirme Ajansı Hauts-de-France Innovation Développement (HDFID)	Yenilik	Lille 2018	Ş: 5 Ç: 42
11.	Nord France Yatırım Ajansı Nord France Invest	Yatırım	Lille 1985	Ş: Bulunamadı Ç: 23
12.	Provence-Alpes-Côte d'Azur Bölgesi Cazibe ve Ekonomik Kalkınma Ajansı risingSUD	Kalkınma ve Cazibe	Marseille 2013	Ş: Bulunamadı Ç: 50
13.	Pays de la Loire Bölgesi Ekonomik Kalkınma Ajansı Solutions&Co	Ekonomik Kalkınma	Nantes 2006	Ş: 4 Ç: 119
14.	Nouvelle-Aquitaine Kalkınma ve Cazibe Ajansı Agence de développement et d'innovation de Nouvelle-Aquitaine (ADIN-A)	Kalkınma ve Cazibe	Pessac 2016	Ş: 6 Ç: 80
15.	Korsika Ekonomik Kalkınma Ajansı Agence de développement économique de la Corse-ADEC	Ekonomik Kalkınma	Ajaccio (Korsika) 1992	Ş: 3 Ç: 54
16.	Réunion Bölgesel Kalkınma, Yatırım ve İnovasyon Ajansı (Denizaşırı) NEXA, Agence Régionale de Développement, d'Investissement et d'Innovation de La Réunion	Kalkınma, Yatırım ve Yenilik	Sainte-Clotilde 2002	Ş: Bulunamadı Ç: Bulunamadı
17.	Martinik Ekonomik Kalkınma ve Bölgesel İşbirliği Ajansı (Denizaşırı) Martinique Développement	Kalkınma ve İşbirliği	Fort-de-France 1983	Ş: 1 Ç: 16
18.	Archipel Kalkınma Ajansı (Denizaşırı) Archipel Développement	Kalkınma	Saint Pierre Et Miquelon 1989	Ş: 1 Ç: 6
19.	Mayotte Kalkınma ve İnovasyon Ajansı (Denizaşırı) Agence de développement et d'innovation de Mayotte-ADIM	Kalkınma ve Yenilik	Mamoudzou 2016	Ş: Bulunamadı Ç: 14
20.	Guyana İnovasyon Geliştirme Ajansı (Denizaşırı) Guyane Développement Innovation-GDI	Yenilik Geliştirme	Guyane 2005	Ş: 1 Ç: Bulunamadı

4. Ajansların Misyonları ve Faaliyet Alanları

Bu bölümde, bölge ajanslarını tek tek ele alarak son bilgileri ortaya konulacaktır. Bu kapsamda, her birisi farklı alanlarda görev yapan ajansların misyon ve faaliyet alanları belirlenecektir.

4.1. Occitanie Ajansı (Agence de développement économique en Occitanie-AD'OCC)

Merkezi Toulouse kentinde bulunan ekonomik kalkınma ajansı AD'OCC, 2018 yılında Occitanie Bölgesi tarafından kurulmuştur. Ajansın misyonu, “ekonomik büyüme ve istihdam yaratmak için şirketleri desteklemek” şeklinde belirtilmektedir. Ajans, ekonomik kalkınma, yenilikçilik ve istihdam desteği açısından Bölge'nin güçlü kolu konumundadır. Bu nedenle AD'OCC, bölgedeki istihdamı sürdürülebilir bir şekilde devam ettirmek için Bölge tarafından tanımlanan finansman mekanizmalarını kullanır. Ajans, Occitanie bölgesinde tarım-gıda, bağcılık, akıllı ulaşım, enerji ve çevre korumaya ilişkin endüstriler, havacılık ve uzay, dijital, su sporları gibi onaylanmış endüstriyel sektörleri desteklemektedir: AD'OCC ayrıca yerel uzmanlık sektörlerini ve geleceğin sektörlerini de bilir. AD'OCC, Occitanie'deki şirketlere 360 derecelik bir hizmet sunar yani şirketin giriş noktası veya ilk ihtiyacı ne olursa olsun, şirket teklifin tamamına erişime sahiptir (Agence AD'OCC, parag.1)

4.2. Bourgogne-Franche-Comté Ajansı (Agence Économique Régionale Bourgogne-Franche-Comté-AER)

Merkezi Besançon kentinde bulunan ve Bourgogne-Franche-Comté Bölge Konseyi tarafından 1 Ekim 2017'de oluşturulan Bourgogne-Franche-Comté Bölgesel Ekonomik Ajansı, bölge ekonomisinin gelişmesine katkıda bulunmakta, şirketlere ve bölgelere yardımcı olmaktadır. Stratejik hedefleri kapsamında, bölgede ekonomik aktivitenin ve istihdamın korunmasına ve geliştirilmesine yardımcı olmak, ekonomik kalkınma politikasını desteklemek ve bu politikayı ihtiyaca göre bölgesel olarak uygulamak, inovasyonu ve ekolojik geçişi geliştirmek, bölgenin ekonomik cazibesini teşvik etmek, gibi konular bulunmaktadır. Ajans, Besançon ve Dijon olmak üzere 2 şehir ile bölgelerde (Côte d'Or, Doubs, Haute-Saône, Jura, Nièvre, Saône-et-Loire, Territoire de Belfort ve Yonne) 1 bölgesel kümelenmede konuşludur. 45 kişiden oluşmaktadır (AER, parag. 1).

4.3. Normandiya Kalkınma Ajansı (Agence de développement économique/Normandie (AD NORMANDIE))

2016 Yılında Normandiya Bölgesi tarafından oluşturulan Normandiya Kalkınma Ajansı, bölgesindeki işletmeler için ekonomik kalkınma ve bireysel veya toplu yardım için tek durak noktasıdır. Ajans, şirketlere, projelerini formüle etmelerine ve yararlanabilecekleri finansal çözümleri belirlemelerine yardımcı olarak günlük olarak danışmanlık yapar. Bölgesel ortakları ile bölgesel mükemmellik sektörlerinin stratejisini destekler. Bölgedeki işletmelerin yararına iş bağlantıları geliştiren yapılandırma projeleri ve operasyonları uygular. Aynı zamanda, şirketlerde hisse senedi almak için bölgesel bir yapı olan Normandiya Katılımları bulunmaktadır. Buna ek olarak, “Normandie Horizon” kuruluşu şirketlere özsermaye kredileri sunmaktadır (AD Normandie, parag. 1).

4.4. Normandiya Cazibe Ajansı (Agence Normandie Attractivité-Caen)

Cazibe, bir bölgeyi çekici kılabilen her şeydir: ekonomisi, mirası, manzarası, değerleri ve ardından sıcak, zeki, gönüllü sakinleri... Bir bölgeyi parlatan her şey aynı zamanda oranın cazip olmasını da sağlar. 2017'den bu yana Normandiya'nın cazibesinin misyonu, Normandiya'da iyi olanı tüm dünyayla paylaşmak ve barışçıl bir fetih için tekrar yola çıkmak gerekmektedir. Bağlılık ve gurur, sürdürülebilir kalkınma, dünyaya açıklık, paylaşım, cüret... Bunlar, ajansın internet sitesindeki sloganlardır (Agence Normandie Attractivité, parag. 1). Normandiya bölgesinin eski ününü yeniden yakalayabilmesi için bölgenin cazibe merkezi olarak belirlendiği ve önemli bazı sloganlarla yola çıktığı görülmektedir.

4.5. Auvergne-Rhône-Alpes Bölgesel Ekonomik Ajansı (Auvergne-Rhône-Alpes Entreprises-Lyon)

Auvergne-Rhône-Alpes Şirketleri Bölgesel Ekonomik Ajansı, Bölge Konseyi'nin, özellikle sanayi ve sanayi hizmet şirketlerini desteklemek için bölgesinin ekonomik hizmetlerini bir araya getirme arzusundan doğmuştur. EPCI'ler ve illerle bağlantılı olarak 11 yerel şube aracılığıyla faaliyet gösteren Ajans, şirketleri gelişimlerinin her aşamasında, yatırım, eğitim ve istihdam, yenilikçilik, ihracat, finansmana erişim ve Avrupa projeleri konusunda yönlendirir ve destekler. Ajans ayrıca, bölgeyi uluslararası alanda tanıtmaya ve bölgelere yeni şirketler çekmek için çok sayıda varlığını öne çıkarma misyonuna sahiptir. Ajans, 2017'den bu yana, 48.000 şirketi desteklemiş, tanınmış ve bilgi birikimine sahip 150 profesyonelden oluşan bir ekip geliştirmiştir. 2022 yılında 10.000'den fazla sanayi ve sanayiye hizmet firması Ajans tarafından desteklenmiş olup bu firmalar 10 milyar avronun üzerinde yatırım beyan etmişlerdir. Bu firmalar, 150 milyon avronun üzerinde kamu yardımından yararlanmışlardır (Auvergne-Rhône-Alpes Entreprises, parag. 1).

4.6. Bretagne Kalkınma ve Yenilik Ajansı (Bretagne Développement Innovation/BDI-Cesson-Séviigné)

Bretagne Ajansı, 1901 yılındaki kanuna göre, 7 Mayıs 2011'de şirketlerin bir araya gelerek oluşturduğu ve Bölgesel Konsey tarafından finanse edilen ekonomik kalkınma ve yenilik için bölgesel bir ajanstır. Ajansa Hugues Meili (Niji şirketinin CEO'su, 35) başkanlık ediyor. Yönetim kurulu, Breton şirketinden 14 iş lideri ile Bölgesel Ticaret ve Sanayi Odası'nın bir temsilcisinden oluşmaktadır. Ajans, yerel paydaşlarla birlikte inovasyonu destekler, yeni çözümlerin denenmesini kolaylaştırır, Breton şirketleri için yeni pazarlara erişim sağlar ve Bölgenin çekiciliğini geliştirir (Bretagne Développement Innovation, parag. 1).

4.7. Paris Bölgesi Cazibe Ajansı (Choose Paris Region-Paris)

'Paris Bölgesini Tercih Et' adlı Paris Bölgesi Ajansı, bölgenin uluslararası sahnedeki etkisini destekleyen ve bölgenin sürdürülebilir ve dengeli gelişimini sağlarken dünyanın her yerinden yatırımcılara, ziyaretçilere ve yeteneklere yüksek kaliteli bir karşılama ve hizmetler sunan Paris Bölgesi'nin uluslararası cazibe ajansıdır. Ajans, Bölgesel ekonomik ekosistem hakkındaki bilgisi sayesinde yatırımcıları cezbeder ve destekler. Hedeflenen, kişiselleştirilmiş hizmetler ve ortaklar sayesinde şirketlerin kurulmasını kolaylaştırır. Güçlü, yenilikçi ve sürdürülebilir sanayi sektörlerinin gelişmesine katkıda bulunur. Turizm paydaşları ve ziyaretçileri ile birlikte çalışarak gezilecek yerlerin tanıtımını ve gelişimini sağlar. Paris Bölgesi turizm profesyonellerinin yüksek kaliteli, yenilikçi ve uyarlanmış bir teklif geliştirmesine ve dağıtmasına olanak tanıyan kaynakları, araçları, desteği ve ağı sağlar. Avrupa'nın önde gelen bölgesi olarak, Paris Bölgesi'nin film ve görsel-işitsel endüstrisinin mükemmelliğine katkıda bulunur. Kültürel mirasından ve profesyoneller ile uzman şirketlerden oluşan yoğunlaşmadan yararlanarak Fransız ve uluslararası yapımları destekler. Son olarak Ajans, yaşam kalitesi ve mükemmel iş-yaşam dengesini bulmak için Paris Bölgesi'ne yerleşip yaşamak isteyen uluslararası yetenekleri desteklemekte ve bunlara kaynak sağlamaktadır. Başkanı Bayan Alexandra Dublanche ve CEO ise Lionel Grotto'dur (Choose Paris Region, parag. 1).

4.8. Centre-Val de Loire Bölge Ekonomik Kalkınma Ajansı (DEV'UP Centre-Val de Loire-Orléans)

Centre-Val de Loire bölge ekonomik kalkınma ajansı 1 Ocak 2017'de oluşturulmuştur. Genel merkezi Orléans'ta (Loiret) bulunan ve 47 çalışanı olan ajansın 6 ilde şubesi bulunmaktadır. Eş başkanlıkla yönetilen DEV'UP Centre-Val de Loire tüm bölgesel ekonomik oyuncularını bir araya getirir. Bu kapsamda, bölgeye, komünler arası kurumlara, konsolosluklara, devlete ait kurumlara, cazibe merkezlerine, araştırma ağlarına, finansal kuruluşlara hizmetler sunmaktadır. Kısacası ajans, bölgesel işletmeler ve bölgeler için istihdam ve desteği amaçlayan benzeri görülmemiş bir toplu taahhüt sağlamaktadır. Ajans, 6 ildeki şubesi, teknik ağı ve konseyi aracılığıyla herhangi bir şirketi veya ekonomik proje sahibini (yenilik, kuruluş, yatırım, devralma, ortak arama, ihracat vb.) destekler ve danışmanlık hizmeti verir. Ajansın ekipleri; bölge ve bölgesel ekonomik aktörlerin canlandırılması, bölgenin çekiciliği, uluslararası gelişme (ihracat, Avrupa programları), ekonomik bilgi konularında kişiye özel hizmetler sunmaktadır (DEV'UP Centre-Val de Loire, parag. 1).

4.9. Grand Est Bölge Ajansı (Grand E-Nov+ , Mulhouse)

Grand Est Bölge Ajansı (Grand E-Nov+), Grand Est Bölgesi ve Grand Est Ticaret ve Sanayi Odası'nın itici gücü ve desteğiyle doğan inovasyon ve uluslararası araştırma ajansıdır. Ajans, şirketlerin ve bölgelerin dönüşüm ve inovasyon projelerinin yanı sıra bölgedeki şirket kurulumlarında rehberlik ederek uluslararası gelişimine ve etkisine katkıda bulunur. Ajans, 'Avrupa Kurumsal Ağı' nın bir üyesi olarak, Grand Est bölgesindeki şirketlere uluslararası ortaklar bulma ve Avrupa finansman kaynaklarını belirleme konusunda rehberlik eder. Amaç, uluslararası alanda Grand Est bölgesinin çekiciliğine katkıda bulunmaktır. Grand Est bölgesinde dağıtılan ve uzman ekiplere sahip 8 şubesi bulunmaktadır (Grand E-Nov+, parag. 1). Önceleri bir bölge ajansı olarak teşkil edilen Alsace, günümüzde daha büyük bir unsur olan Grand E-Nov+ bölgesinin bir parçası olarak bu bölgede bulunmaktadır.

4.10. Hauts-de-France İnovasyon Geliştirme Ajansı (Hauts-de-France Innovation Développement/HDFID-Lille)

Hauts-de-France İnovasyon Geliştirme Ajansı, girişimciler arasında inisiyatif alma, yenilikçi şirketlerin kurulması ve hızlandırılması için destek sistemini yönetme ve koordine etme, yenilik bilincini artırma, yenilikçi ve performans projeleri oluşturmada yardım, araştırma ve yenilik ağı, bölgesel yenilik, ekonomik kalkınma ve araştırma stratejilerinin uygulanması için destek gibi görevleri yerine getirmektedir (Hauts-de-France Innovation Developement). Çeşitli ağların kolaylaştırıcısı ve lideri olma rolü sayesinde ajans, destek oyuncularını ekosisteminin kalbine yerleştirilerek ajansı yenilik, büyüme ve istihdam hizmetinde kilit bir oyuncu haline getirmektedir (Hauts-de-France Innovation Developement, parag. 1).

4.11. Nord France Yatırım Ajansı (Nord France Invest-Lille)

Nord France Yatırım Ajansı, Hauts-de-France bölgesinin ekonomik tanıtım ajansıdır. Bölge ve Hauts-de-France Ticaret ve Sanayi Odası tarafından finanse edilen şirketlerin kurulmasına ve şirketlerin gelişmesine yardımcı olmaktadır. Ajans; otomotiv (elektrikli araç, demiryolu, havacılık, hidrojen), çelik ve metal, gıda endüstrisi, lojistik hizmetler, perakende, dijital endüstri, sağlık, kimya, eko-aktiviteler, enerji gibi sektörlerde çalışan şirketlere yardımcı olmaktadır (Nord France Invest, parag. 1).

4.12. Provence-Alpes-Côte d'Azur Bölgesi Cazibe ve Ekonomik Kalkınma Ajansı (risingSUD-Marseille)

Kısa adı risingSUD olan Provence-Alpes-Côte d'Azur bölgesinin cazibe ve ekonomik kalkınma ajansının üç ana görevi vardır. Bunlar, büyüme, işe alım, ihracat, başış toplama, ekolojik veya dijital geçiş, arazi vb. konularda şirketlerin gelişimine eşlik etmek; geliştirme projelerinde kişiye özel mühendislik teklifi sayesinde bölgeleri desteklemek; etki ve araştırma faaliyetleri yürüterek yabancı şirketleri ve yatırımcıları Güney bölgesine çekmektir. Ajans, 50 çalışanı ile, hangi proje olursa olsun şirketleri kuruluş, ihracat, kaynak yaratma, işe alma, dönüşüm konularında desteklemek için kararlı durumdadır. Ayrıca ajans, yeni sürdürülebilir ekonomik modeller ortaya çıkarmak ve bölgenin çevresel geçişini başarılı kılmak için 60 diğer kuruluşla birlikte Korsika iklimi için Girişim Antlaşmasının (Convention des Entreprises pour le Climat Provence Corse) bir üyesidir (RisingSUD, parag. 1).

4.13. Pays de la Loire Bölgesi Ekonomik Kalkınma Ajansı (Solutions&Co-Nantes)

Kısa adı Solutions&co olan Pays de la Loire Bölgesi Ekonomik Kalkınma Ajansı, Pays de la Loire'daki şirketlerin ve bölgelerin gelişimi için yüksek performanslı çözümler tasarlamaktadır. Ajansın misyonları kapsamında, bölgenin ekonomik gelişimini anlamak, geleceği görmek ve bu konuda kılavuzluk etmek; şirketlerin ve bölgelerin büyük zorlukları yakalamalarına ve bunları fırsatlara dönüştürmelerine yardımcı olmak (ekolojik geçiş, dijital ve enerji sorunları, yarının turizmi vb.); şirketleri geliştirme projelerinde veya zorluklarda (uzatma, işe alım vb.) desteklemek; turist ekonomisini geliştirmek gibi hedefleri vardır (Solutions & co, parag. 1).

4.14. Nouvelle-Aquitaine Kalkınma ve Cazibe Ajansı (Agence de développement et d'innovation de Nouvelle-Aquitaine/ADI N-A/Pessac)

Bölgesel ekonomik dokunun rekabet gücünü güçlendirme arzusundan doğan Nouvelle-Aquitaine Kalkınma ve Cazibe Ajansı, inovasyonu, destek faaliyetinin ve şirketler için fırsatlar yaratmanın kalbi haline getiriyor. Kolektifin erdemlerine değer veren ajans, içsel olarak sahip olduğu veya ekosistemin aktörleriyle özdeşleştiği tüm becerileri seferber etmektedir. Ajans, bağımsız bir şekilde düşünmeye, hareket etmeye ve inovasyonu tüm bölgelerde girişimcilerin erişimine sunmaya kendini adanmış kadın ve erkeklerden oluşmaktadır. Ajans böylece "kişiyeye özel" destek sunar, projeleri ve ekonomik ağları Nouvelle-Aquitaine ölçeğinde eğitmek, hızlandırmak ve büyütme için bir güç oluşturur. Kalıcı olumlu etkiler yaratmak için şirketleri ve bölgeleri bilgilendirmek, bölgelerin birbirleriyle ilişki kurmalarını sağlamak ve desteklemek, bölge ekonomisinin hizmetindeki genel çıkar misyonudur (Agence de développement et d'innovation de Nouvelle-Aquitaine, parag. 1)

4.15. Korsika Ekonomik Kalkınma Ajansı (Agence de développement économique de la Corse-ADEC/Ajaccio)

Kısa adı ADEC olan Korsika Ekonomik Kalkınma Ajansı, Korsika'nın özel statüsü çerçevesinde, bölgesel ekonomi politikasının uygulanmasından sorumlu bölgesel kamu kuruluşudur. Bu nedenle, ekonomik kalkınma açısından Korsika teritoryal yönetiminin stratejik aracı ve tüm projelerin gerçekleştirilmesi için tek bir irtibat noktasıdır. ADEC, bir dizi uygun finansmana erişmeyi sağlar. Bunlar, istihdam yardımı, yatırım desteği, belirli finansal araçlara erişim (garanti, krediler, geri ödenebilir avanslar, yatırım sermayesi, gayrimenkul kiralama), devralma ve transfer için yardımlardır. Bu destek, şirket yaşamının her aşamasında ve yaratma, yenilik, ihracat, geliştirme, büyüme gibi her türlü faaliyette eşlik eder. ADEC, inovasyon mühendisliğinin finansmanı yoluyla yenilikçi şirketleri destekleyen INIZIÀ'nın bir ortağıdır. Aynı zamanda bir sınıai mülkiyet danışma birimine sahiptir. Bölgesel ve Avrupa finansmanı elde etmek için tek noktadan erişim noktası görevi görür. Corse-du-Sud ve Haute-Corse Ticaret Odaları ile ortaklaşa, tüm proje sahiplerine, hizmetler, tavsiyeler ve uygun eğitimin eşlik ettiği aşamalı bir kurstan yararlanmasını sağlayan bir Girişimci Paketi uygular. ADEC ayrıca, etkinlik oluşturmak isteyen proje liderlerine veya kurup geliştirmek isteyen şirketlere ücretsiz ve kişiselleştirilmiş hizmetler sunmaktadır (ADEC Corsica, parag. 1).

4.16. Réunion Bölgesel Kalkınma, Yatırım ve İnovasyon Ajansı (Denizaşırı) (NEXA, Agence Régionale de Développement, d'Investissement et d'Innovation de La Réunion-Sainte-Clotilde)

Denizaşırı topraklardan olan Réunion'un ekonomisinin hizmetinde olan Bölgesel Kalkınma, Yatırım ve İnovasyon Ajansı NEXA, Réunion'un ekonomik dönüşümü için ivme sağlamak ve bu gelişmede tüm bölgeyi desteklemektedir. Réunion'daki tüm projelere açılan kapı olan NEXA, farklı kitlelerin ihtiyaçlarını karşılamayı amaçlayan çok çeşitli hizmetleri tek bir yapı içinde sunar. Bölgesel Kalkınma, Yatırım ve İnovasyon Ajansı Nexa, bir büyüme hızlandırıcı görevi görür. Misyonları, Réunion'un daha güçlü ve daha rekabetçi bir ekonomiye doğru ekonomik dönüşümünü desteklemeyi amaçlamaktadır. Projelere göre organize olan ekipler birbiriyle örtüşen beş fonksiyona göre müdahale etmektedir. Ajans bu fonksiyonları kendine misyon benimsemiştir. Bunlar, ekonomiyi gözlem, inovasyon, teritoryal gelecek tahmini, cazibe, eşlik ve proje finansmanıdır (Nexa, parag. 1).

4.17. Martinik Ekonomik Kalkınma ve Bölgesel İşbirliği Ajansı (Denizaşırı) (Martinique Développement-Fort-de-France)

Ajansın misyonu olarak; bölgenin ekonomik kalkınmasını sağlamak için Martinik'in ana ekonomik sektörlerinin yapılandırılması, Martinik şirketleriyle kalitenin teşviki, Karayipler ile ekonomik alışverişi teşvik eden eylemlerin uygulanması, yerel makamlar için uzmanlık ve danışmanlık rolü, ekonomik kalkınmanın stratejik olarak izlenmesi, bölgesel istihdam destek programlarının yönetimi yoluyla istihdam desteği, iş yatırım danışmanlığı gibi konular yer almaktadır. Martinik Ekonomik Kalkınma ve Bölgesel İşbirliği Ajansı, bölgenin ekonomik kalkınmasını sağlamaya yönelik girişimlerin merkezinde yer almaktadır. Ekonomik izleme misyonları ile ilgili olarak, proje liderlerine, şirketlere ve topluluklara teknik uzmanlık sağlamaktadır (Martinique Développement, parag. 1).

4.18. Archipel Kalkınma Ajansı (Denizaşırı) (Archipel Développement-Saint Pierre Et Miquelon)

Bölgesel ajans niteliğindeki Archipel Kalkınma, 1989 yılında kurulmuş yarı halka açık bir şirkettir. Çoğunluk hissedarı Saint-Pierre-et-Miquelon Bölge Konseyi'ne aittir. Ajans, teritoryal yönetimin (yerel yönetim) ekonomik projesi olan Stratejik Kalkınma Planı'nın geliştirilmesi konusunda bir mühendislik kapasitesi geliştirmiştir. Ajansın bu mühendislik kapasitesi, 2015-2020 dönemine ait bir operasyonel programı geliştirmek ve ardından uygulanmasını koordine etmek için kullanılmıştır. Enerji konusunda, Archipel ajansının misyonu, bölgeyi ve paydaşlarını daha fazla enerji verimliliği ve fosil yakıt kullanımının kademeli olarak azaltılması yönünde desteklemektir. Ajans, inovasyon stratejisinin ve bölgesel deneyimlerinin uygulanmasından sorumludur. İnovasyon stratejisinin uygulanması, Avrupa Birliği tarafından başlatılan proje çağrısı sayesinde mümkün olmuştur. Ayrıca, Avrupa Birliği'nin desteği sayesinde Saint-Pierre-et-Miquelon'da 20'den fazla altyapı, ulaşım veya sürdürülebilir turizm projesi finanse edilmiştir. Ajans ayrıca, takımadaların tanıtımı ve medyada yer alması, bölgenin ekonomik olarak çeşitlendirilmesine giden yola katkıda bulunmaktadır (Archipel Développement, parag. 1).

4.19. Mayotte Kalkınma ve İnovasyon Ajansı (Denizaşırı) (Agence de développement et d'innovation de Mayotte-ADIM-Mamoudzou)

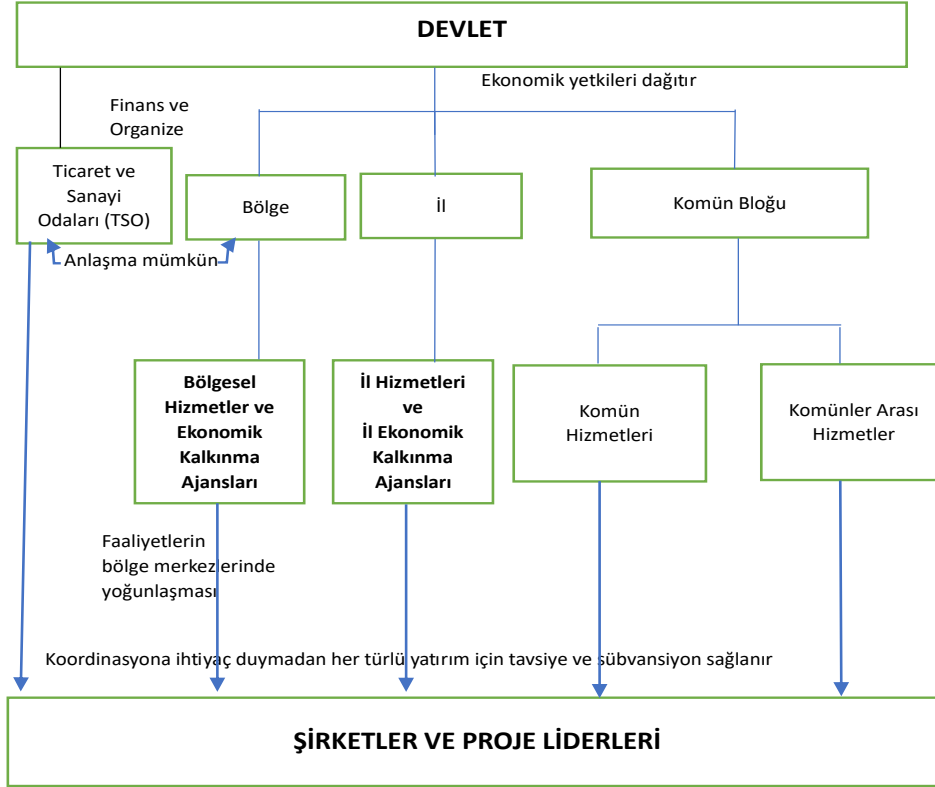
Ağustos 2016'da kurulan Mayotte Kalkınma ve İnovasyon Ajansı (ADIM), 2017 yılında faaliyetine başlamıştır. ADIM, amacı Mayotte'in ekonomik kalkınması, Fransa'da ve yurtdışında tanıtılması olan, il konseyi tarafından belirlenen yönergeler çerçevesinde kamu yararına çalışan gruptur. Çevreye saygılı, kaynakların kıt olduğunun farkında olan, insan refahı ve sosyal eşitlikle ilgilenen bir ekonominin gelişimine katkıda bulunur. Araştırmayı, yeniliği ve bilgi ve teknolojilerin transferini teşvik ederek Mayotte şirketlerinin rekabet edebilirliğine katkıda bulunur. Kamu ve özel tüm aktörleri birleştirmeyi mümkün kılan bir ortaklık çerçevesi önererek il Konseyi eyleminin tutarlılığını geliştirmeyi amaçlamaktadır. Kısacası, ADIM, bölgenin ekonomik çekiciliğini (cazibesini) artırmayı ve şirketleri rekabet edebilirliklerinde desteklemeyi amaçlamaktadır. İşletmeleri çekme ve güçlendirme hedefi, Hint Okyanusu bölgesindeki ülkelerle daha iyi bağlantı gerektirir (Mayotte, parag. 1).

4.20. Guyana İnovasyon Geliştirme Ajansı (Denizaşırı) (Guyane Développement Innovation-GDI-Guyane)

Guyana İnovasyon Geliştirme Ajansı, dokümantasyon oluşturma ve projelerini yapılandırma konusunda proje liderlerini destekler. Araştırma ve teknoloji transferi oyuncularının kaynaklara erişimini kolaylaştırarak iş inovasyon projelerine destek sağlar. Fransız Guyanası'nın gelişimini ve çekiciliğini destekler. KOBİ'lerin rekabet gücünü, performans iyileştirmesini ve yenilikçilik potansiyelini artırır. Sektörlerin (mevcut veya oluşturulacak) stratejilerini ve rekabet edebilirlik veya mükemmellik merkezlerini teşvik eder ve canlandırır. Bölgesel istihbarat ve pazar çalışmaları yapar (Guyane Développement Innovation, parag. 1).

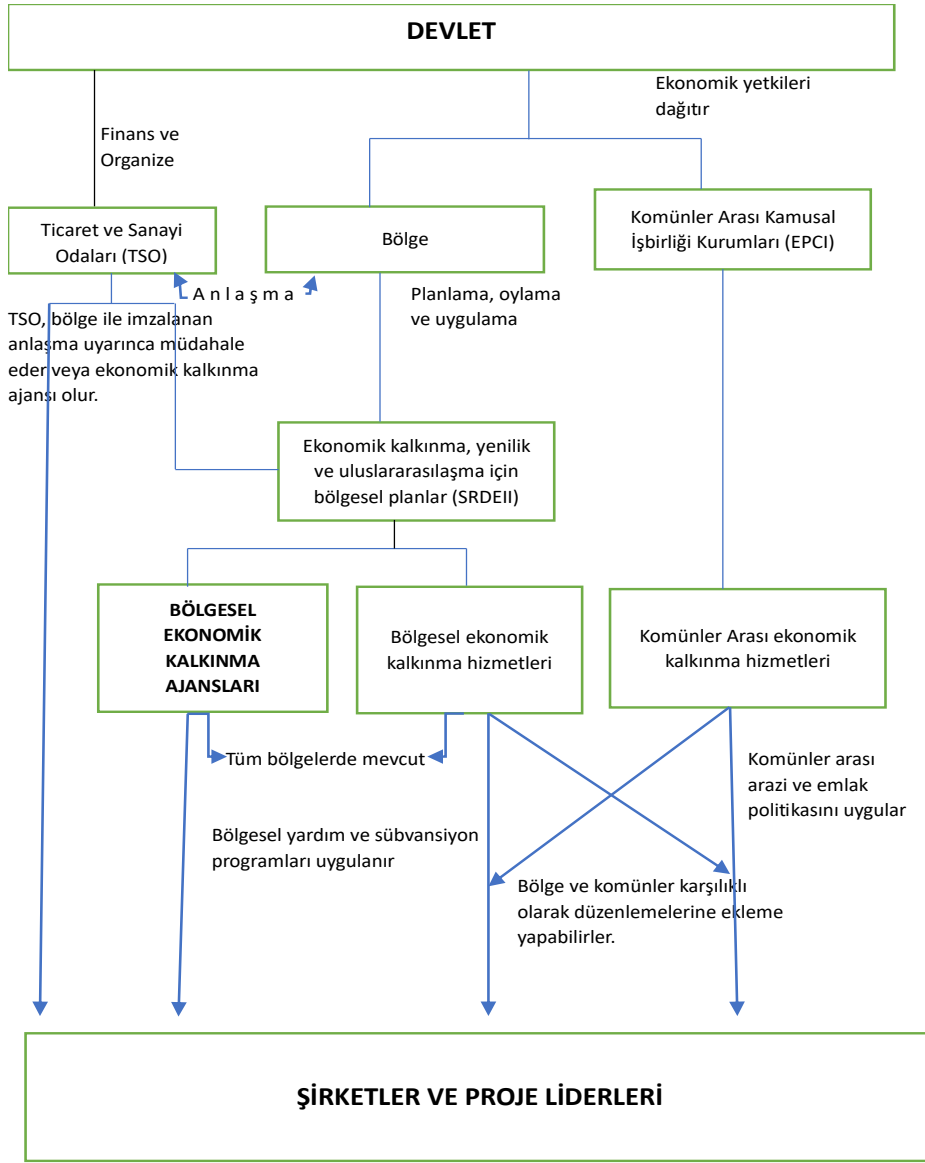
5. Bölgesel Ekonomik Kalkınma Faaliyetlerinde Ajansların Rolü ve Yapıları

Bu noktada ajansların bölgesel ekonomik desteğin sağlanmasındaki yerinin ne olduğuna kısaca bakmak uygun olacaktır. Bu kapsamda önce, 2015 yılında çıkarılan NOTRe yasası öncesindeki durumu ve daha sonra mevcut durumu ortaya koymak gerekecektir. NOTRe yasası öncesi ekonomik desteğin kurumsal görünümü ve ajansların bu görünümde nerede yer aldığını gösteren Şekil 2 aşağıdadır.

Şekil 2. Ekonomik Desteğin Kurumsal Görünümü ve Ajanslar (Kaynak: *Horizons publics*, 2 Juillet 2020)

Şekil 2'deki NOTRe yasası öncesi ekonomik desteğin kurumsal görünümüne bakıldığında, en tepede Devletin koordinatörlüğünde her seviyedeki kurumların (TSO, bölge, il ve komün) hemen hemen eşit derecede ekonomik kalkınma faaliyetlerinde devreye girdikleri görülmektedir. Bu yapıda ajanslar aktif olarak hem bölgelerde hem de illerde eşit önem derecesinde ekonomik kalkınmaya hizmet etmektedirler. Faaliyetler bölge merkezlerinde yoğunlaşsa da her kurumun, koordinasyona ihtiyaç duymadan her türlü yatırımı ve sübvansiyonu yapabildiği gözlenmektedir.

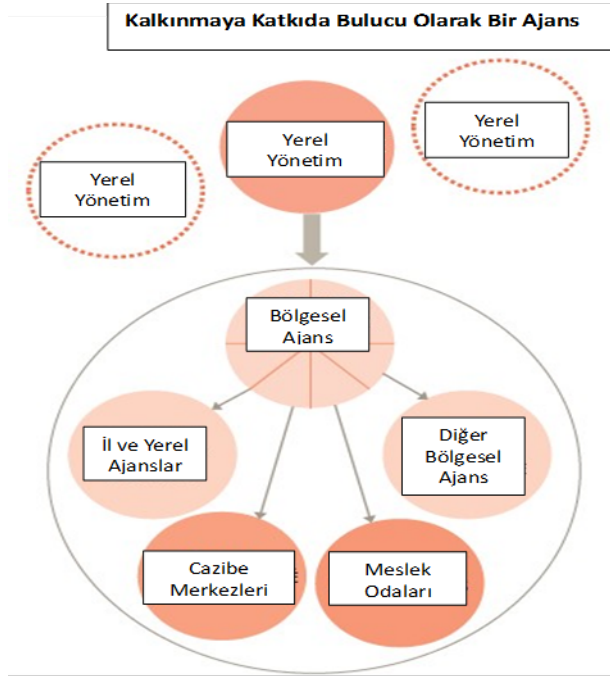
Şekil 3. Ekonomik Desteğin Yeni Kurumsal Manzarası ve Ajanslar (Kaynak: *Horizons publics*, 2 Juillet 2020)

Şekil 3'teki yapıya şeklini veren 2015'teki NOTRe yasasıdır. Yasanın ilk iki bölümünde "güçlendirilmiş bölgeler" ve "güçlendirilmiş komünler arası kurumlar" yer almakta ve bölgelerin ve komünler arası kurumların ekonomik kalkınma açısından yetkileri belirlenmektedir. Bölgenin diğer yerel yönetimler üzerindeki üstünlüğü, "bölgenin, kendi topraklarında, ekonomik kalkınma için yönergeleri belirlemekten sorumlu yerel yönetim olduğunu" belirten 2. maddede teyit edilmektedir. Bu üstünlüğün aracı, bölgesel ekonomik yönelimleri tanımlayan uygulanabilir bir belge olan ve kısaca SRDEII (Schéma Régional de Développement Économique, d'Innovation et d'Internationalisation) şeklinde ifade edilen "ekonomik kalkınma, yenilik ve uluslararasılaşma için bölgesel planlardır". NOTRe kapsamında illerin ekonomik kalkınmaya katılımının sona ermesine ek olarak, bölgesel ve komünler arası düzeylerin münhasırlık alanlarını belirlenmektedir. Bunların ilki için iş yardımı programlarının tanımı ve ikincisi için emlak ve iş arazisi konularıdır. Bu yasal değişiklikler, bölge meclislerinde birçok değişikliğe neden olmuştur. Bütçe açısından bakıldığında, ekonomik kalkınmaya tahsis edilen yatırımlar 2013 ile 2018 yılları arasında %51'den fazla artmıştır (Horizons publics, 2020, parag. 4).

Dolayısıyla, Şekil 3'te dikkat çeken en önemli nokta, daha önce illere ait ajanslar kalkınmada rol almışken artık yeni yapıda rolleri bulunmamaktadır. Bundan böyle her seviyede ajans bulunsa bile mevcut bütün ajansların üstünde bölgesel ajansların aktif bir şekilde rol aldıkları görülmektedir.

Şimdi de bir bölge yönetiminin sorumluluk alanında görev yapan ve kalkınmaya katkıda bulunan bir bölgesel kalkınma ajansının rolünü ortaya koyalım. Böylece, bu rolünü yerine getiren bölgesel ajansın bölgedeki kurumlarla nasıl bir ilişki içinde olduğu belirlenmiş olacaktır. Bu kapsamda, ajansın müdahalesine ilişkin çok çeşitli durumlar vardır ve her kurumun kendine özgü özellikleri bulunmaktadır. Müdahalenin kapsamı ve araçları, müdahil olan meslekler, ekibin uzmanlık düzeyi ve diğer

ekonomik aktörlerle olan ilişkileri, ekonomik kalkınma ajanslarını ayırt etmeyi mümkün kılan kriterlerdir. Buna göre, bir ekonomik kalkınma ajansının kendi ekosisteminde üç ana rolü vardır. Bu rollerin ilki, lider/koordinasyon kurumu olarak ajans, ekonomik kalkınmadaki diğer aktörlerle ilişkili olarak liderliğini uygular. İkincisi, aktörler arasında bir işbirliği makamı olarak ajansın genel sağlayıcı rolü söz konusudur. Üçüncüsü, ekonomik kalkınmanın diğer aktörleri ile çok az bağlantısı olan bir ajansın operasyonel aracı rolü vardır (Conseil national des économies régionales-CNER, s. 39). Burada, bu rollerden sadece ikincisi yani, aktörler arasında bir işbirliği yeri olarak ajans, ajansın genel sağlayıcı rolü seçilmiş ve Şekil 4’de belirtilmiştir.

Şekil 4. Bir Bölge Kalkınma Ajansının Rolü (Kaynak: CNER, “État des Lieux et Perspectives”, s. 39)

Şekil 4 incelendiğinde, bölgesel ajansın bölgesindeki yerel yönetim ile doğrudan bir ilişki içinde olduğu görülmektedir. Bu ilişki genellikle, işbirliği şeklindedir. Ajansın, yerel yönetime ait projenin icrasında, doğrudan yerel yönetime danışmanlık hizmeti verdiği, bu hizmeti, diğer bölge ajanslarıyla, il ve yerel ajanslarla, cazibe merkezleri ve meslek odalarıyla işbirliği içinde olduğu anlaşılmaktadır (Conseil national des économies régionales-CNER, s. 39).

Bir bölgesel kalkınma ajansının proje uygulamalarındaki rolünü daha iyi anlayabilmek için ajansın yapısını da incelemek gerekmektedir. Bu konuyu inceleyen Apalı, Fransa’daki ajanslara örnek olarak Alsace Kalkınma Ajansı’nın konseyini seçmiştir. Bu ajansın konseyinde, senato, valilikler, yerel yönetimler, üniversiteler ve sanayi odaları gibi bölge dinamikleri etkindir. Alsace Kalkınma Ajansı’nın yönetimi 50 kişiden oluşmaktadır. Ajansta bölgesel ve yerel hükümetler, özel sektör ve ajansların kendi gelirleri bulunmaktadır. Ajans, bölge kalkınması için hazırlanan projelere destek sağlamaktadır (Apalı, 2009, s. 39). Önceleri bir bölge ajansı olarak teşkil edilen Alsace’ın, günümüzde daha büyük bir unsur olan Grand E-Nov+ bölgesinin bir parçası olarak bu bölgede bulunduğu Şekil 1’deki haritada görülmektedir.

Diğer yandan Fransa, karar verme yetkilerini bölgelere devreden ülkeler arasında olup yeni kurumlaşma biçimleri kamu-özel sektör işbirliği ile kurulan bağımsız birimler veya şirketlerdir (Eraydın, 2004: 138). Kalkınma ajansları da kâr amacı gütmeyen birlikler ve karma ekonomi şirketleri kategorisindedir (DPT, 2004, s. 13-15). Bu bağlamda, bölgesel ajanslar tamamen bölge yönetimlerinin elindedir ve bu nedenle, onların yönetimi, diğer kalkınma ajansları türlerinden, özellikle çok sayıda aktörü bir araya getiren alt bölgesel düzeylerdeki ajanslardan daha az ortaklığa dayalı bir yönetim biçimi sunar. Bu nedenle, bölgesel kalkınma ajanslarının misyonları bölgesel becerilerin evrimini takip ederek gelişmiştir. Artık ajanslar, bölgedeki şirketleri hedefleyen eylemleriyle önemli ölçüde içsel kalkınmaya odaklanmaktadır (Durand-Raucher vd., 2020: 67-68).

Bölgesel Kalkınma Ajansı, günümüzde gerek gelişmiş gerekse gelişmekte olan ülkelerin önem verdikleri kalkınma aktörlerinden biridir. Bu kalkınma birimine önem veren bir ülke olan Fransa da tarihsel olarak kalkınma ajansı tesis etme tecrübesine sahip bir ülkedir. 1950’li yıllardan itibaren başlayan bu tecrübe kapsamında, Fransa’nın ilgi alanındaki yabancı

ülkelerin kalkınmasına yönelik olarak Fransız Kalkınma Ajansının (AFD) kurulması ilk örneklerdendir. Kategorisi farklı olan bu ajans günümüzde de faaliyetlerine etkin bir şekilde devam etmektedir (Fund-it, parag. 1).

Fransa'da halen daha yaygın olarak faaliyetlerini sürdüren diğer bir kategorideki ajans ise bölgesel ekonomik kalkınma ajansıdır. Bu bölgelerden bir tanesi Alsace Bölgesi'dir. Bu bölgede, bölgelerarasındaki eşitsizliğin giderilmesi ve bölgenin kalkınması için II. Dünya Savaşı'ndan sonra Alsace Kalkınma Ajansı kurulmuştur. Fransa Alsace Bölgesi Kalkınma Ajansı (ADA) Fransa'nın ve Avrupa'nın ilk Kalkınma Ajansı'dır (Apalı, 2009, s. 29). Dolayısıyla kalkınma ajanslarını daha 1950'lerde prototip bir biçimde buluyoruz (Durand-Raucher vd., 2020, s. 67). Önceleri bir bölge ajansı olarak teşkil edilen Alsace, günümüzde daha büyük bir unsur olan Grand E-Nov+ bölgesinin bir parçası olarak bu bölgede bulunmaktadır.

Fransa'daki bölgesel kalkınma ajanslarının temel amacı, bölge halkının kalkınmaya katılımını ve kalkınmadan yararlanmasını sağlamak, hizmetler vererek bölgenin girişimci potansiyelini geliştirmek, bölgedeki ekonomiyi canlandırmaktır (Uçkun ve Yüksel, 2010, s. 700). Bu ajansların gelişmesi, 1980'li yıllarda ülkede Avrupa Birliğine endeksli olarak uygulanan ademi merkezleşme ve bölgeselleşme reformlarından sonra başlamış, 2015 yılında NOTRe yasası kapsamında önemli mesafeler katetmiştir.

Kalkınma faaliyetleri kapsamında bölge kalkınma ajansları ile birlikte aktif rol oynayan ve bölgeselleşme reformlarıyla gelişerek üstün duruma gelen bölge yönetimleri ülkede kalkınmanın önemli kurumlarından. Bu kurumlara üstünlük sağlayan araç, bölgesel ekonomik yönelimleri tanımlayan uygulanabilir bir belge olan ve kısaca SRDEII şeklinde ifade edilen "ekonomik kalkınma, yenilik ve uluslararasılaşma için bölgesel plandır". Bu plan vasıtasıyla bölgeler ön plana çıkmış, illerin ekonomik kalkınmaya katılımları sona ermiştir (Horizons publics, 2020, parag. 4). Ülkedeki ajansların sayıları ve rolleri de bu reformlardan sonra değişmiş, sadece bölge seviyesindeki kalkınma ajansları yetkili duruma getirilmiştir.

Ülkedeki toplam ajans sayısı, 2022 yılı sonu itibariyle 103 olmakla birlikte bütçe kullanma yetkisine sahip olan ve 2015'ten itibaren, il ve komün yönetimlerine göre ön plana çıkan bölge yönetimleriyle birlikte görev yapan 20 bölgesel ajans bulunmaktadır. Ajansların genellikle, *cazibe, kalkınma ve yenilik alanlarında bölge, il ve komün/komünler arası* olmak üzere üç ana seviyede oluşturuldukları gözlenmektedir (De Riches Retrouvailles, 2022, s. 4). Bununla birlikte, 2022 yılına ait CNER raporunun incelenmesinden, bölgesel ajanslar dışında kalan ajansların bölgelerin kontrolü altında görev yaptıkları anlaşılmaktadır.

Diğer bir önemli nokta da bölge kalkınma ajanslarının sahip oldukları mali imkanlardır. Ajansların, *kırsal kesim kalkınma için bakanlıklar arası fonu ve ülke kalkınma için müdahale fonu* gibi iki önemli uygulama aracı bulunmaktadır. Bu fonların bölgesel kalkınmaya ivme kazandırdığı görülmektedir. Bölge yönetimi kendi planını kendisi yapmakta ve sadece uygulama için devletle sözleşme imzalanmaktadır. Fransa'da bölgelerin öncelikli gördükleri program ve projeler bölgelerce teklif edilmekte, devlet sözleşmeyle gerçekleşmeyi güvence altına almaktadır. Bölgesel kanuni düzenlemelerden sonra, sağlık, haberleşme, şehirleşme ve eğitim konularında yoğun çabalar sarf edilmiş, sektörler arasında uyumlu faaliyetlere aynı anda başlanmış ve çeşitli yardım programları uygulanmıştır (Uçkun ve Yüksel, 2010, s. 700).

Bir ekonomik kalkınma ajansının kendi ekosisteminde üç ana rolü vardır. Bu rollerin ilki, lider/koordinasyon kurumu olarak ajans, ekonomik kalkınmadaki diğer aktörlerle ilişkili olarak liderliğini uygular. İkincisi, aktörler arasında bir işbirliği makamı olarak ajansın genel sağlayıcı rolü vardır. Üçüncüsü, ekonomik kalkınmanın diğer aktörleri ile çok az bağlantısı olan bir ajansın operasyonel aracı rolü vardır (Conseil national des économies régionales-CNER, s. 39).

Bu bağlamda, mali imkanlara sahip olan bölgesel ajansları bölgesindeki yerel yönetim ile doğrudan bir ilişki içindedirler. Bu ilişki genellikle, işbirliği şeklinde olup ajansın, yerel yönetime ait projenin icrasında, doğrudan yerel yönetime danışmanlık hizmeti vermektedir. Ajans bu hizmeti, diğer bölge ajanslarıyla, il ve yerel ajanslarla, cazibe merkezleri ve meslek odalarıyla işbirliği içinde vermektedir.

Dolayısıyla, Fransa'daki kalkınma ajansları, bir ekonomik kalkınma politikasını etkili bir şekilde yürütmek için özellikle uygun araçlardır. Ajansların özellikle karmaşık bölgesel projeler etrafında birden fazla ortağı esnek bir şekilde bir araya getirme yetenekleri bulunmaktadır. Bu bağlamda ajanslar, bugün çok önemli bir konu olan proaktif ekonomik eylemin geliştirilmesi ve uygulanması için mükemmel buluşma yerleri oluştururlar (Conseil national des économies régionales-CNER, s. 39).

Kaynakça | References

Kitaplar, Makaleler, Mevzuat ve Akademik Yayınlar

- Akgül, B. ve Efe, M. (2010). "Kalkınma Ajanslarının Bölge Planlamadaki Yeri". İçinde Uzak Kalkınma Ajansları Üzerine Seçme Yazılar (Ed. Birol Akgül ve Nisfet). Ekin Yayınevi. (413-4389).
- Apalı, A. (2009). "Bölgesel Kalkınma Ajansları ve İzmir Kalkınma Ajansı Örneği". *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kayseri.
- Arıkan, Y. E. (2003). "Bütünleşen Avrupa'da Yerel Yönetimler". *Görüş Dergisi*. (38-51).
- Avaner, T. (2020). Reformun Antropolojisi, Kamu Yönetiminde Bağımlılık Sorunu. Gazi Kitabevi. 2.Baskı.
- Brennetot, A. (2017). "La décentralisation en France, Ambitions et limites d'un projet inachevé", *Université de Rouen Normandie*. (1-10).
- Çiner, C. U. (2010). "Devlet Reformunda Yerelleşme ve Bölgeselleşme: Türkiye'ye Karşılaştırmalı Bir Bakış", A.Ü. SBE, *Yayımlanmamış Doktora Tezi*. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- De Riches Retrouvailles. (2022). "Rapport d'activité 2022", Fédération des Agences d'attractivité, de Développement et d'innovation (CNER). (1-40).
- DPT. (2004). *Bölgesel Gelişimde Değişen Yaklaşımlar ve Bölgesel Kalkınma Ajansları*. Başbakanlık Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı, Bölgesel Gelişme ve Yapısal Uyum Genel Müdürlüğü Yayını. Ankara.
- Durand-Raucher, V., Luret-Cavada, R., Schweitzer, L. et Thomazo-Massignac, G. (2020). "Les stratégies et politiques industrielles des Régions Françaises". *Rapport final réalisé pour Région de France*. SciencePo. (1-131).
- Eraydın, A. (2004). "Bölgesel Kalkınma Kavram, Kuram ve Politikalarında Yaşanan Değişimler", *Kentsel Ekonomik Araştırmalar Sempozyumu, Cilt I, DPT Yayını*, Ankara. (1-23).
- Eryılmaz, B. ve Tuncer, A. (2013). "Avrupa Birliği Uyum Sürecinde Bölgesel Kalkınma Politikaları: Bölgesel Kalkınma Ajansları ve Türkiye Uygulaması". *Akademik İncelemeler Dergisi* (Journal of Academic Inquiries) Cilt/Volume: 8, Sayı/Number:1. (165-189).
- Gündüz, A. Y. (2010). "Bölgesel Kalkınmada Kalkınma Ajanslarının Rolü ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi", İçinde Uzak Kalkınma Ajansları Üzerine Seçme Yazılar (Ed. Birol Akgül ve Nisfet). Ekin Yayınevi. (65-80).
- La lettre d'information de la Caisse nationale de solidarité pour l'autonomie (2010). "Les relais territoriaux de l'action de la CNSA". *Le rapport d'activité 2009*. (1-8).
- Loi n° 2015-991 du 7 août 2015 (NOTRé).
- Loi n° 99-533 du 25 juin 1999.
- Martins, M. R. ve Mawson, J. (1980). "Regional Trends in the European Community and the revision of the common regional policy". *Built Environment, Vol. 6, No. 2. Urban Impact Analysis*. (145-152).
- Özen, P. A. ve Özmen, Y. (2010). "Öğrenen Bölgeler' Perspektifinde AB Bölgesel Kalkınma Ajanslarının Gelişimi, Mevcut Durumu ve Türkiye'nin Alacağı Dersler". İçinde Uzak Kalkınma Ajansları Üzerine Seçme Yazılar (Ed. Birol Akgül ve Nisfet). Ekin Yayınevi. (221-270).
- Paköz, M. Z. ve Yüzer, M. A. (2010). "Kalkınma Ajansları' İçin İşlevsel Bir Mekânsal Altılık Önerisi: Sürükleyici İller ve Etki Alanları". İçinde Uzak Kalkınma Ajansları Üzerine Seçme Yazılar (Ed. Birol Akgül ve Nisfet), Ekin Yayınevi. (713-746).
- T.C. Kalkınma Bakanlığı. (2018). *Avrupa Birliğinde Kalkınma Ajansları*. Yayın No: 2989.
- Uçkun, C. G. ve Yüksel, A. (2010). "Ar-Ge ve Açık İnovasyonun Kalkınma Ajanslarında Önemi ve Etkinliğinin Kazandırılmasına Yönelik Bir Model". İçinde Uzak Kalkınma Ajansları Üzerine Seçme Yazılar (Ed. Birol Akgül ve Nisfet). Ekin Yayınevi. (679-712).
- Ünal, F. Ve Erol, V. (2024). "Fransa", İçinde *Bölgesel Kalkınma Ajansları (Seçilmiş Dünya Örnekleri)*, ed.M.A. Özer vd., Yetkin Yayınları, Ankara, (269-292).
- Virmani, A. (1987). "Regionalism in France" *Proceedings of the Indian History Congress*, Vol. 48. (675-685).
- İnternet siteleri
- ADEC Corsica. "Les fonctions de l'agence". https://www.adec.corsica/Les-fonctions-de-l-agence_a28.html. (Erişim tarihi: 3.8.2023).
- AER. "Presentation". <https://aer-bfc.com/en/regional-economic-agency-of-bourgogne-franche-comte/presentation/>. (Erişim tarihi: 1.8.2023).
- AD Normandie. "Présentation de l'Agence". <https://adnormandie.fr/presentation-de-lagence/>. (Erişim tarihi: 1.8.2023).
- Agence française de développement (AFD). "Notre Histoire". <https://www.afd.fr/fr/notre-histoire>. (Erişim tarihi: 22.7.2023).
- Agence AD'OCC. "Accueil". <https://www.agence-adocc.com/agence-adocc/>. (Erişim tarihi: 1.8.2023).
- Agence Normandie Attractivité. "Qui-sommes-nous". <https://choisirnormandie.fr/qui-sommes-nous/>. (Erişim tarihi: 3.8.2023).
- Agence de développement et d'innovation de Nouvelle-Aquitaine. "L'innovation au service des transitions". <https://www.adi->

- na.fr/. (Erişim tarihi: 3.8.2023).
- Archipel Développement. “Nos missions”. <https://www.archipel-developpement.fr/missions>. (Erişim tarihi: 4.8.2023).
- Auvergne-Rhône-Alpes Entreprises. “Missions et gouvernance”. <https://www.auvergnerhonealpes-entreprises.fr/mission-gouvernance#scrollTop=0>. (Erişim tarihi: 1.8.2023).
- Bretagne Développement Innovation. “Qui sommes-nous?”. <https://www.bdi.fr/fr/qui-sommes-nous/>. (Erişim tarihi: 1.8.2023).
- Choose Paris Region. “About us”. <https://www.chooseparisregion.org/about-us>. (Erişim tarihi: 3.8.2023).
- Collectivités Locales. « Historique de la décentralisation ». <https://www.collectivites-locales.gouv.fr/institutions/historique-de-la-decentralisation>, (Erişim tarihi: 2.6.2019).
- Conseil national des économies régionales (CNER). “Agences de développement économique : état des lieux et perspectives”. *Fédération des agences de développement économique*. s. 39. https://www.lagazettedescommunes.com/telechargements/Etude+CNER_evolution+agences+dev+eco.pdf. (19.7.2023).
- Cour des comptes (2023). “Les compétences de développement économique des collectivités territoriales : une rationalisation inachevée, un pilotage à renforcer”. *Rapport public annuel 2023*. <https://www.ccomptes.fr/system/files/2023-03/20230310-RPA-2023-competences-developpement-economique-c>, (Erişim tarihi: 2.8.2023).
- DEV’UP Centre-Val de Loire. “Gouvernance”. <https://www.devup-centrevalde Loire.fr/gouvernance>. (Erişim tarihi: 3.8.2023).
- Fund-it. “French Development Agency”. <https://fundit.fr/en/institutions/french-development-agency-afd>. (Erişim tarihi: 21.06.2023).
- Grand E-Nov+. “Qui-sommes-nous”. <https://www.grandenov.plus/qui-sommes-nous/>. (Erişim tarihi: 3.8.2023).
- Gollain, V. (2020). “Savez-vous où sont les 102 agences de développement, d’innovation et d’attractivité en France?”. *Marketing Territorial*. <https://www.marketing-territorial.org/2020/01/savez-vous-ou-sont-les-102-agences-de-developpement-d-innovation-et-d-attractivite-en-france.html>. (Erişim tarihi: 24.7.2023).
- Guyane Développement Innovation. “Nos missions”. <https://www.ardi-gdi.fr/nos-missions/>. (Erişim tarihi: 5.8.2023).
- Horizons publics. “Les Régions et le développement économique : une nouvelle territorialisation de leurs politiques?”. Le 2 juillet 2020, <https://www.horizonspublics.fr/economie/les-regions-et-le-developpement-economique-une-nouvelle-territorialisation-de-leurs>. (Erişim tarihi: 6.8.2023).
- Hauts-de-France Innovation Developement. “Qui sommes-nous?”. <https://www.hautsdefrance-id.fr/lagence/>. (Erişim tarihi: 3.8.2023).
- Hauts-de-France Innovation Developement. “Réseaux”. <https://www.hautsdefrance-id.fr/reseaux/>. (Erişim tarihi: 3.8.2023).
- Martinique Développement. “Les missions”. <https://www.martiniquedev.fr/nos-missions/>. (Erişim tarihi: 4.8.2023).
- Mayotte. “À propos de nous”. <https://www.adim-mayotte.fr/page/presentation-adim>. (Erişim tarihi: 4.8.2023).
- Nexa. “notre action”. <http://www.nexa.re/index.php?id=14>. (Erişim tarihi: 4.8.2023).
- Nord France Invest. “Qui Est Nord France Invest?”. https://www.nordfranceinvest.fr/lagence/?utm_term. (Erişim tarihi: 3.8.2023).
- RisingSUD. “Nos 3 missions principale”. https://www.risingsud.fr/lagence-risingsud#blocks_896_9. (Erişim tarihi: 3.8.2023).
- Sivil toplumla ilişkiler Genel Müdürlüğü. “Kalkınma Ajansları”. <https://www.siviltoplum.gov.tr/bilgimerkezi/kalkinma-ajanslari>. (Erişim tarihi: 21.06.2023).
- Solutions&co. “Qui-sommes-nous”. <https://www.solutions-eco.fr/qui-sommes-nous/>. (Erişim tarihi: 3.8.2023).
- Yorku.ca. “les agences regionales de developpement”. https://www.yorku.ca/ishd/LEDCD.SP/Links%20BQ/O2_OECD%20LEDA.pdf. (12.7.2023).

Araştırma ve Yayın Etięi Beyanı

Araştırmacılar verilerin toplanmasında, analizinde ve raporlaştırılmasında her türlü etik ilke ve kurala özen göstermiştir.

Yazarların Makaleye Katkı Oranları

Yazarlar çalışmaya eşit oranda katkı sağlamıştır.

Çıkar Beyanı

Yazarlar arasında herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır.